

**Рекомендації щодо підвищення соціально-економічної
результативності й ефективності розбудови територіальних громад
Луганської та Донецької областей
крізь призму планувальних документів**

Рогозян Ю. С.¹, Нестеров Г. Г.²

Опубліковано	Секція	УДК
11.03.2024	Економіка	332.12:330.34:339.9

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10803081>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Представлена стаття демонструє результати аналізу сучасного стану архітектури планувальних документів, необхідних для розбудови територіальних громад України. Наголошено на розбалансованості та надмірній розгалуженості системи планувальних документів в умовах війни, що створює плутанину для громад та уповільнює отримання позитивних результатів їх розбудови. З метою пом'якшення окресленого виклику та підвищення соціально-економічної результативності й ефективності розбудови територіальних громад Луганської та Донецької областей запропоновано низку рекомендацій. Акцентовано увагу на необхідності розробки (оновлення) містобудівної документації територіальних громад, запропоновано використовувати пул індикаторів соціально-економічної результативності й ефективності розбудови територій як основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень при формуванні та реалізації програм комплексного відновлення громад Луганської та Донецької областей.

Ключові слова: соціально-економічна результативність, ефективність, територіальні громади, розбудова, планувальні документи, Луганська та Донецька області.

**Recommendations for Improving the Socio-Economic Efficiency and Effectiveness
of Territorial Community Development in the Luhansk and Donetsk Regions
through the Prism of Planning Documents**

Annotation. The article demonstrates the results of the analysis of the current state of the architecture of planning documents necessary for the territorial community's development in Ukraine. The author emphasises the imbalance and excessive branchedness of the system of planning documents in the context of war, which creates confusion for communities and slows down the achievement of positive results of their development. In order to mitigate this challenge, the author offers a number of recommendations for improving the socio-economic

¹ доктор економічних наук, старший дослідник, заступник завідувача відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Луганська філія, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5325-4213>

² молодший науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Луганська філія, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7131-3616>

performance and efficiency of the development of territorial communities in Luhansk and Donetsk oblasts. The author emphasises the need to pay special attention to the development (updating) of urban planning documentation of territorial communities as a basis for the development of other planning documents. In the context of the war, it seems possible to pay increased attention to the development (updating) of urban planning documentation of territorial communities of Ukraine, especially in Luhansk and Donetsk oblasts (after the territories are returned to the control of the Ukrainian authorities). This means identifying opportunities for developing (updating) planning and mapping materials for the community territory, creating conditions for the development of key elements of community urban planning documentation, determining the planning organisation, functional purpose of the territory, etc., as well as developing comprehensive plans for the spatial development of the territory of territorial communities in Luhansk and Donetsk oblasts. The authors also propose to use a pool of indicators of socio-economic performance and efficiency of territorial development as a basis for making informed management decisions in the formation and implementation of programmes for the comprehensive restoration of communities in the Luhansk and Donetsk regions. Particular attention should be paid to the section on the coverage of information on the availability of urban planning documentation on the territory of the territorial community (its part), analysis of its relevance and the degree of its implementation as a basis for further planning of actions and measures aimed at comprehensive community recovery. This block of planning documentation can be revealed by analysing the number of planning documents in the community, the level of provision of urban planning documentation for the settlements of the territorial community, their consistency with the regional level urban planning documentation, as well as indicators of the comprehensive plan for the spatial development of the territory of the territorial community, as well as geospatial and attributive data of urban planning documentation, which will become a solid theoretical and methodological basis for understanding the pace of socio-economic recovery.

Keywords: socio-economic efficiency, effectiveness, territorial communities, development, planning documents, Luhansk and Donetsk oblasts

Вступ

Повномасштабне російське вторгнення на територію України у лютому 2022 року внесло кардинальні зміни у питання державотворення, екстраполюючи свій вплив на функціонування та розвиток соціально-економічних систем всіх рівнів управління. Запровадження воєнного стану в нашій країні та активні бойові дії на території Дніпропетровської, Донецької, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської, Чернігівської, Запорізької й Луганської областей змусили мобілізувати сили всіх учасників суспільних відносин, де територіальним громадам відведено одну з найважливіших ролей як суб'єктам місцевого самоврядування, розбудова яких в умовах війни є життєво необхідною для забезпечення суспільного добробуту. Одним з важливих викликів у розбудові територіальних громад України в умовах війни постає розбалансованість архітектури їх планувальних документів, що створює додаткові перепони на шляху підвищення соціально-економічної результативності функціонування територій та потребує розробки практичних рекомендацій для пом'якшення вказаного виклику, особливо для громад Луганської та Донецької областей.

Відновлення постраждалих від війни територій з точки зору соціально-економічних викликів досліджували такі закордонні науковці, як А. Белаль та Є. Щербина [1], Л. Гарсія-Корралес, Г. Авіла та Р. Гутіррез [2], М. Інгаллс та Д. Менсфілд [3] тощо. Український вимір вказаної проблематики досліджували такі видатні вчені як В. Геєць [4], Е. Лібанова [5], І. Сторонянська [6], І. Заблодська [7] та ін. Підтримуючи

суспільну думку про вагомість та важливість наукових результатів, отриманих вказаними та іншими дослідниками у сфері відновлення постраждалих територій, слід більш глибоко дослідити теоретико-прикладні питання, пов'язані з розбалансованістю архітектури планувальної документації для підвищення соціально-економічної результативності й ефективності розбудови територіальних громад Луганської та Донецької областей у воєнний та повоєнний час.

Метою дослідження постає розробка рекомендацій щодо підвищення соціально-економічної результативності й ефективності розбудови територіальних громад Луганської та Донецької областей в умовах розбалансованості архітектури їх планувальних документів.

Результати

Територіальні громади України нині функціонують в умовах війни та змушені пристосовуватися до викликів внутрішнього та зовнішнього середовища. Одним з важливих внутрішніх викликів постає розбалансованість системи планувальних документів на локальному рівні управління: до вже існуючих документів з початку повномасштабного вторгнення додалися нові, необхідні для планування дій та заходів, пов'язаних з відновленням соціально-економічного потенціалу територій. Розгалуженість в положеннях планувальних документів та відсутність чіткої архітектонічної основи створюють плутанину для громад та уповільнюють отримання позитивних результатів їх розбудови. Однак з огляду на катастрофічні руйнування Луганщини й Донеччини для територій, що повернулися та згодом повернуться в українське правове поле, важливою постає робота саме з планувальною документацією, де сегмент містобудівних документів (комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, генеральні плани населених пунктів і детальні плани території та ін.) займає важливе місце. У деокупованих громадах розбудова має відбуватися комплексно, отже у містобудівних документах необхідно передбачити нове територіальне планування та нові умови розвитку східних громад України. Зміни до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» затвердили новий вид містобудівної документації локального рівня управління – Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, який є обов'язковим документом та з одного боку є різновидом містобудівної документації, а з іншого – визначає особливості землеустрою, функціонального призначення території, напрями та шляхи формування системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури та ін.

Для територій Луганщини та Донеччини, що наразі знаходяться в тимчасовій окупації, безперечно, неможливо поки що оцінити весь масштаб ситуації, що склалася внаслідок бойових дій, оскільки це унеможлиблює проведення містобудівного моніторингу та інших дій у даній сфері. Однак, одними з перших дій для деокупованих громад та тих, що є підконтрольними українській владі, виступають наступні:

- ідентифікувати можливості розроблення (оновлення) планово-картографічних матеріалів для території територіальної громади (в тому числі й фінансові);
- створити умови для розробки ключових елементів містобудівної документації громади;
- визначити планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи й напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених

пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території (відповідно до положень Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" 17 лютого 2011 р. № 3038-VI);

- розробити комплексні плани просторового розвитку території територіальних громад Луганської та Донецької областей.

Приділення прискіпливої уваги розробленню (оновленню) планувальних документів територіальних громад східних областей України є важливим кроком на шляху до їх розбудови як в умовах воєнного стану, так і після його закінчення. У даному контексті містобудівній документації має приділятися першочергова увага, оскільки її положення становитимуть підґрунтя для розробки інших планувальних документів. Доцільно опрацювати документи щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень, проведення робіт з інвентаризації земель та їх нормативно-грошової оцінки, забезпечити використання земель за їх функціональним призначенням з огляду на той факт, що в значній кількості територіальних громад вказаних областей важливу економічну роль грають підприємства агропромислового комплексу, тож відновлення їх функціонування сприятиме пришвидшенню економічної розбудови громади в цілому. У даному контексті важливими також можуть виступати наступні драйвери розвитку агропромислового комплексу громад Луганщини й Донеччини:

- забезпечити підтримку суб'єктам господарювання сільсько-господарського напрямку у відновленні та функціонуванні (проведення тренінгів, семінарів, інших заходів);
- приймати лише обґрунтовані управлінські рішення щодо раціонального цільового використання земель сільськогосподарського призначення, сприяти розумному використанню земельних ділянок територіальної громади, зокрема шляхом залучення коштів державної підтримки галузі агропромислового виробництва, а також від інших внутрішніх і зовнішніх донорів;
- після повернення територіальних громад Луганської та Донецької областей під контроль української влади, після необхідних етапів розмінування, необхідно провести роботу щодо визначення обсягів шкоди та збитків, завданих об'єктам виробничої інфраструктури та земельним ділянкам внаслідок активних бойових дій, сприяти відшкодуванню втрат та в подальшому приймати рішення щодо доцільності їх повернення в експлуатацію.

Іншим важливим питанням у відновленні соціального та економічного потенціалу громад Луганської та Донецької областей постає необхідність формування програм комплексного відновлення. З метою формування уявлення про стан розбудови територіальних громад в умовах війни важливим є оцінювання результативності й ефективності даного процесу, перш за все, із соціально-економічної точки зору як основи відродження локальної та національної конкурентоспроможності. Важливою частиною розбудови функціональних типів територій України є реалізація програм комплексного відновлення територіальних громад (їх частин), при формуванні яких доцільно визначити орієнтовний перелік відповідних індикаторів (табл. 1).

Використання запропонованих індикаторів у процесі формування та подальшої реалізації положень програм комплексного відновлення територіальних громад покликане пом'якшити недосконалість наявного інформаційно-аналітичного та статистичного підґрунтя для оцінювання результатів розбудови громад у воєнний та повоєнний час. Поданий перелік індикаторів сформовано на основі чинного законодавства та може бути розширений і поглиблений в залежності від специфіки руйнувань територій Луганської та Донецької областей.

Таблиця 1

**Індикатори соціально-економічної результативності й ефективності
розбудови громад у контексті програм їх комплексного відновлення**

Розділи програм комплексного відновлення територіальних громад відповідно до постанови КМУ від 14 жовтня 2022 р. № 1159	Індикатори (показники, характеристики)
<p>1. Загальний опис населеного пункту (території), для якого (якої) вона розробляється, зокрема:</p> <p>географічне розташування; загальна економічна оцінка; загальна екологічна оцінка; кількість постійного населення; кількість тимчасово переміщеного населення;</p>	<p>Географічний напрям: історичні відомості про формування та розвиток громади (дата формування, кількість адміністративно-територіальних одиниць, до входять до громади тощо); адміністративно-географічні показники (місце розташування, площа громади, наявні кордони, територіальний поділ (за наявності) тощо). Загальна соціально-економічна оцінка: індикатори демографічної ситуації (в тому числі кількість постійного та тимчасово переміщеного населення громади), економічної ефективності, фінансової самодостатності, якості та доступності публічних послуг, створення комфортних умов для життя територіальної громади згідно положень Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад [8]. Загальна екологічна оцінка: індикатори звіту про стратегічну екологічну оцінку територіальної громади згідно ст. 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» [9] (характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану; характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу; екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом тощо).</p>
<p>2. Інформація про наявність містобудівної документації на території територіальної громади (її частини), аналіз щодо її актуальності та ступінь її реалізації</p>	<p>Кількість планувальних документів у громаді, рівень забезпеченості містобудівною документацією населених пунктів територіальної громади (наприклад, схеми планування території громади, генеральні плани її населених пунктів, плани зонування територій громади, плани реалізації містобудівної документації ті інші документи згідно Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації [10]), їх узгодженість з містобудівною документацією</p>

	<p>регіонального рівня. Індикатори комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, а також геопросторових й атрибутивних даних містобудівної документації (показники існуючого стану, прогнози, проектні показники на коротко-, середньо-, довгострокову перспективу, а також індикатори реалізації містобудівної документації згідно п. 77 та 84 Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації) тощо.</p>
<p>3. Аналіз негативних впливів (зокрема бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій), що призвели до необхідності розроблення програми</p>	<p>Загальний стан територіальної громади, що зазнала негативного впливу бойових дій станом на дату розробки програми комплексного відновлення, зокрема з урахуванням наступних індикаторів: обсяги та ступінь фізичних руйнувань об'єктів на території громади; втрати серед цивільного населення територіальної громади, рівень безпеки людей, вплив бойових дій на вразливі групи населення територіальної громади; рівень інвестиційної привабливості територіальної громади; характер зміни споживчого попиту через тимчасове переміщення населення; ступінь розвитку тієї чи іншої галузі на території громади у зв'язку з релокацією суб'єктів господарювання; інші.</p>
<p>4. Аналіз негативних впливів, що призвели до необхідності розроблення програми, на традиційний характер середовища, історичні ареали населених місць, об'єкти культурної спадщини, довкілля, природоохоронні території та об'єкти</p>	<p>Кількість пошкоджених зон охорони пам'яток, що встановлюються з метою збереження традиційного характеру середовища, а саме: охоронюваних археологічних територій, охорони пам'яток (охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару), заповідників згідно ст. 31-33 Закону України «Про охорону культурної спадщини» [11].</p> <p>Рівень туристичної привабливості територіальної громади у зв'язку з нематеріальними втратами культурного й історичного спадку та тимчасовим переміщенням населення тощо.</p>

<p>5. Аналіз ресурсів території для відновлення життєдіяльності території територіальної громади (її частини)</p>	<p>Обсяг наявних/потенційних ресурсів адміністративного, фінансового (бюджетні, інвестиційні, грантові, кредитні), кадрового, технічного та іншого спрямування для відновлення життєдіяльності громади. Перелік короткострокових, середньострокових та довгострокових потреб регіону на відновлення та реконструкцію з огляду на завдану шкоду, їх ранжування відповідно до наявних ресурсів тощо.</p>
<p>6. Інформація щодо необхідності підготовки території (зокрема здійснення розмінування, демонтажу зруйнованих будівель та споруд, рекультивациі земель)</p>	<p>Обсяг та вартість оплати послуг, пов'язаних з просторовим плануванням території, що зазнала шкоди з проведенням технічної, будівельної, екологічної та юридичної експертизи придатності ареалів пошкоджень та руйнувань для подальшого використання. Обсяг та вартість оплати послуг на виконання інженерно-технічних, будівельних та інших робіт, необхідних для приведення території, що зазнала шкоди, для подальшого використання (розмінування, знешкодження шкідливих речовин, знесення та утилізація зруйнованих будівель та споруд, тимчасовий захист неушкодженого майна тощо) згідно п. 27 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації [12].</p>
<p>7. Інформація про шкоду, заподіяну бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, надзвичайними ситуаціями: об'єктам житлової нерухомості та об'єктам громадського призначення; об'єктам виробничого комплексу; об'єктам соціальної сфери; об'єктам культурної спадщини та культурної інфраструктури; об'єктам житлово-комунального господарства; об'єктам інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж, об'єктів водогосподарської інфраструктури навколишньому природному середовищу та природним</p>	<p>Обсяг людських, економічних, військових втрат, житлового фонду та об'єктів благоустрою, громадських будівель, житлово-комунального господарства, інфраструктури тощо згідно п. 2 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації [12]. Оцінка завданої шкоди територіальній громаді на основі даних, визначених у п. 7.1. (прямі витрати, пов'язані із загальним або частковим руйнуванням фізичних активів) та збитків (тимчасові зміни в економічних потоках внаслідок війни) [13]. Або обсяги заподіяної шкоди об'єктам житлової нерухомості та об'єктам громадського призначення; об'єктам виробничого комплексу (промисловості, сільського господарства тощо); об'єктам соціальної сфери; об'єктам культурної спадщини та культурної інфраструктури; об'єктам житлово-комунального господарства; об'єктам інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, інфраструктури електронних комунікаційних мереж; об'єктів водогосподарської інфраструктури (зокрема інженерної інфраструктури меліоративних систем);</p>

ресурсам; захисним спорудам цивільного захисту; іншим об'єктам, що мають вплив на життєдіяльність відповідної території територіальної громади (її частини);	навколишньому природному середовищу та природним ресурсам; захисним спорудам цивільного захисту тощо.
8. Інформація щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення пошкоджених об'єктів шляхом виконання робіт з реконструкції, реставрації, капітального чи поточного ремонту	Фіксація характеру та обсягів пошкоджень, експертне дослідження пошкоджених об'єктів на території громади до появи офіційних методичних рекомендацій. Кількість об'єктів, які підлягають реконструкції, реставрації, капітальному чи поточному ремонту, обсяг нагальних витрат на виконання робіт. Техніко-економічний аналіз можливості та доцільності відновлення пошкоджених об'єктів тощо..
9. Обґрунтовані пропозиції щодо відновлення навколишнього природного середовища, збереження та розвитку природоохоронних територій та об'єктів	Обсяг фінансових і технічних потреб для відновлення постраждалих об'єктів природного середовища громади (головним чином, очищення повітря, річок, розвитку заповідного фонду та ренатуралізації екосистем). Розробка окремого механізму дій для поводження з відходами на території громади, які небезпечно утилізувати й транспортувати (наприклад, залишки будівельних матеріалів з елементами військової техніки) у кореляції із Пропозиціями Європейської Комісії про прийняття Закону щодо відновлення пошкоджених екосистем і повернення природи по всій Європі від 22.06.2022 р. [14]
10. Інформація щодо технічної можливості, економічної доцільності відновлення об'єктів шляхом нового будівництва або пропозиції щодо будівництва нових об'єктів замість тих, що зазнали пошкоджень або зруйновані, з визначенням застосування проектів повторного використання та розроблення індивідуальних проектних рішень	Фіксація характеру та обсягів пошкоджень, експертне дослідження пошкоджених об'єктів на території громади до появи офіційних методичних рекомендацій. Кількість об'єктів, які підлягають відновленню шляхом нового будівництва замість тих, що зазнали пошкоджень або зруйновані, обсяг нагальних витрат на виконання робіт. Кількість повністю знищених об'єктів на території громади (які неможливо використовувати за призначенням та економічно недоцільно ремонтувати або реконструювати), забезпечення компенсації (наприклад, житловий сертифікат), обсяг нагальних витрат на виконання робіт. Кількість проектів повторного використання пошкоджених об'єктів та розроблення індивідуальних проектних рішень, обсяг нагальних витрат на виконання робіт тощо.
11. Інформація щодо необхідних заходів інженерної	Заходи, передбачені положеннями Державних будівельних норм України В. 1.2-4-2006 «Інженерно-

підготовки та інженерного захисту території.	технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) [15]
12. Обґрунтовані пропозиції щодо доцільності зміни функціонального призначення територій територіальної громади (її частини) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації.	Індикатори, що відображують результативність змін функціонального призначення території регіону в рамках містобудівного моніторингу (розділ IV Порядку проведення містобудівного моніторингу [16]). Показники доцільності зміни функціонального призначення територій територіальної громади (її частини) з урахуванням існуючої забудови та наявної містобудівної документації тощо.
13. Пропозиції щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні	Обґрунтування (розрахунки за допомогою відповідних показників) пропозицій щодо внесення змін або розроблення містобудівної документації на місцевому рівні тощо.
14. Обґрунтовані пропозиції щодо перенесення об'єктів виробничої сфери	Кількість об'єктів виробничої сфери, які потребують перенесення, територіальних обсяг охоплення виробництва. Галузь, цілі, спеціалізація об'єктів, кількість працівників, можливості виробництва, потреби у виробничому приміщенні, сировині, розміщенні співробітників, а також спосіб транспортування згідно положень Програми релокації підприємств Міністерства економіки України [17]
15. Загальні підходи та пропозиції щодо комплексного відновлення, розвитку території територіальної громади (її частини) та заходи для їх реалізації з визначенням пріоритетності, з урахуванням чинних норм і нормативів.	Техніко-економічне обґрунтування пропозицій щодо комплексного відновлення, розвитку території територіальної громади (її частини) та заходів для їх реалізації з визначенням пріоритетності, з урахуванням чинних норм і нормативів щодо просторового планування та землекористування, захисту навколишнього природного середовища та природних ресурсів, забезпечення населення закладами і послугами, що в них надаються, охорони культурної спадщини, розвитку транспорту та інженерної інфраструктури тощо.
16. Попередній фінансово-економічний розрахунок для забезпечення заходів комплексного відновлення території територіальної громади (її частини)	Результати попереднього фінансово-економічного аналізу забезпечення заходів комплексного відновлення території територіальної громади (її частини). Результати попереднього фінансово-економічного аналізу доцільності заходів комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) тощо.
17. Пропозиції щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного	Результати попереднього фінансово-економічного аналізу пропозицій щодо джерел фінансування заходів для забезпечення комплексного відновлення

відновлення території	територій, ефективності їх використання тощо.
-----------------------	---

* сформовано авторами на основі [7]

Висновки

Повномасштабне російське вторгнення на територію України у лютому 2022 року принесло значні обсяги руйнувань об'єктів критичної, житлової, соціальної інфраструктури регіонів і територіальних громад, що змусило представників органів місцевого самоврядування змінити орієнтири з розвитку територій на їх відновлення та приймати управлінські рішення, враховуючи ризики й загрози зовнішнього характеру, а також внутрішні обмеження. Одним з таких обмежень виступає розбалансованість системи планувальних документів на локальному рівні управління, яка полягає у значній кількості документів, необхідних для планування дій та заходів, пов'язаних з відновленням соціально-економічного потенціалу територій, що створює плутанину для громад та уповільнює отримання позитивних результатів їх розбудови. Пом'якшити даний виклик в умовах війни вбачається можливим за рахунок приділення посиленої уваги розробці (оновленню) містобудівної документації територіальних громад України, а надто – Луганської та Донецької областей (після повернення територій під контроль української влади) в частині ідентифікації можливостей розроблення (оновлення) планово-картографічних матеріалів для території громади, створення умов для розробки ключових елементів містобудівної документації громади, визначення планувальної організації, функціонального призначення території, основних принципів і напрямів формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі та ін., а також розробки комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад Луганської та Донецької областей.

Також у даному контексті запропоновано пул індикаторів соціально-економічної результативності й ефективності розбудови територіальних громад України, які варто використовувати при формуванні та подальшій реалізації програм комплексного відновлення територій. Особливу увагу варто приділити розділу про висвітлення інформації щодо наявності містобудівної документації на території територіальної громади (її частини), аналізу щодо її актуальності та ступеня її реалізації як основи для подальшого планування дій та заходів, спрямованих на комплексне відновлення громад. Розкрити даний блок планувальної документації можна за рахунок аналізу кількості планувальних документів у громаді, рівня забезпеченості містобудівною документацією населених пунктів територіальної громади, їх узгодженості з містобудівною документацією регіонального рівня, індикаторів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, а також геопросторових й атрибутивних даних містобудівної документації, що стане ґрунтовною теоретико-методичною основою для розуміння темпів соціально-економічного відновлення громад та прийняття обґрунтованих управлінських рішень у даній сфері.

Список використаних джерел

2. Belal A., Shcherbina E. Heritage in post-war period challenges and solutions. *IFAC-PapersOnLine*. 2019. Vol. 52(25). P. 252-257. DOI: 10.1016/j.ifacol.2019.12.491.
3. Garcia-Corrales L.M., Avila H., Gutierrez R.R. Land-use and socioeconomic changes related to armed conflicts: A Colombian regional case study. *Environmental Science and Policy*. 2019. Vol. 97. P. 116–124. DOI: 10.1016/j.envsci.2019.04.012.

4. Ingalls M.L., Mansfield D. Resilience at the periphery: Insurgency, agency and social-ecological change under armed conflict. *Geoforum*. 2017. Vol. 84. P. 126–137. DOI: 10.1016/j.geoforum.2017.06.012.
5. Геєць В.М. Про оцінку економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ: Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 30 березня 2022 року. *Вісник Національної академії наук України*. 2022. №5. С. 30–38. DOI: 10.15407/visn2022.05.030.
6. Лібанова Е.М. Щодо повоєнного відродження України. *Вісник Національної академії наук України*. 2023. № 2. С. 55—61. DOI: 10.15407/visn2023.02.055.
7. Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни: науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2022. 79 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220034.pdf> (дата звернення 28.02.2024).
8. Заблодська І.В., Рогозян Ю.С. Економіко-правовий аспект оцінювання результативності й ефективності розбудови функціональних типів територій України. *Економіка України*. 2023. № 1 (734). С. 44-60. DOI: 10.15407/economyukr.2023.01.044.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21 груд. 2022 р. № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#n7> (дата звернення 07.03.2024).
10. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20 бер. 2018 р. № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення 06.03.2024).
11. Порядок розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вер. 2021 р. № 926. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF#n8> (дата звернення 29.02.2024).
12. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08 черв. 2000 р. № 1805-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення 29.02.2024).
13. Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326 (в редакції постанови КМУ від 01.12.2023 р. № 1256). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text> дата звернення 05.03.2024).
14. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення – серпень 2022: звіт. Світовий банк, 2022. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/zvit-shvydka-ocinka-zavdanoyi-shkody-ta-potreb-na-vidnovlennya_ukr-1.pdf (дата звернення 25.01.2024).
15. Proposal for a Nature Restoration Law dated June 22, 2022. EU Commission, 2022. URL: https://environment.ec.europa.eu/publications/nature-restoration-law_en (дата звернення 05.01.2024).
16. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони). Державні будівельні норми України В. 1.2-4-2006: наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 04.08.2006 №274. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dbn_v.1.2-4-2006.pdf (дата звернення 03.01.2024).
17. Порядок проведення містобудівного моніторингу: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства

України від 01 вересня 2011 року № 170 (у редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 14 грудня 2021 року № 333). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-22#Text> (дата звернення 03.01.2024).

18. Урядова програма релокації українських підприємств: Міністерство економіки України, 2022. URL: <https://auction.e-tender.ua/#/helpRelocation> (дата звернення 04.01.2024).